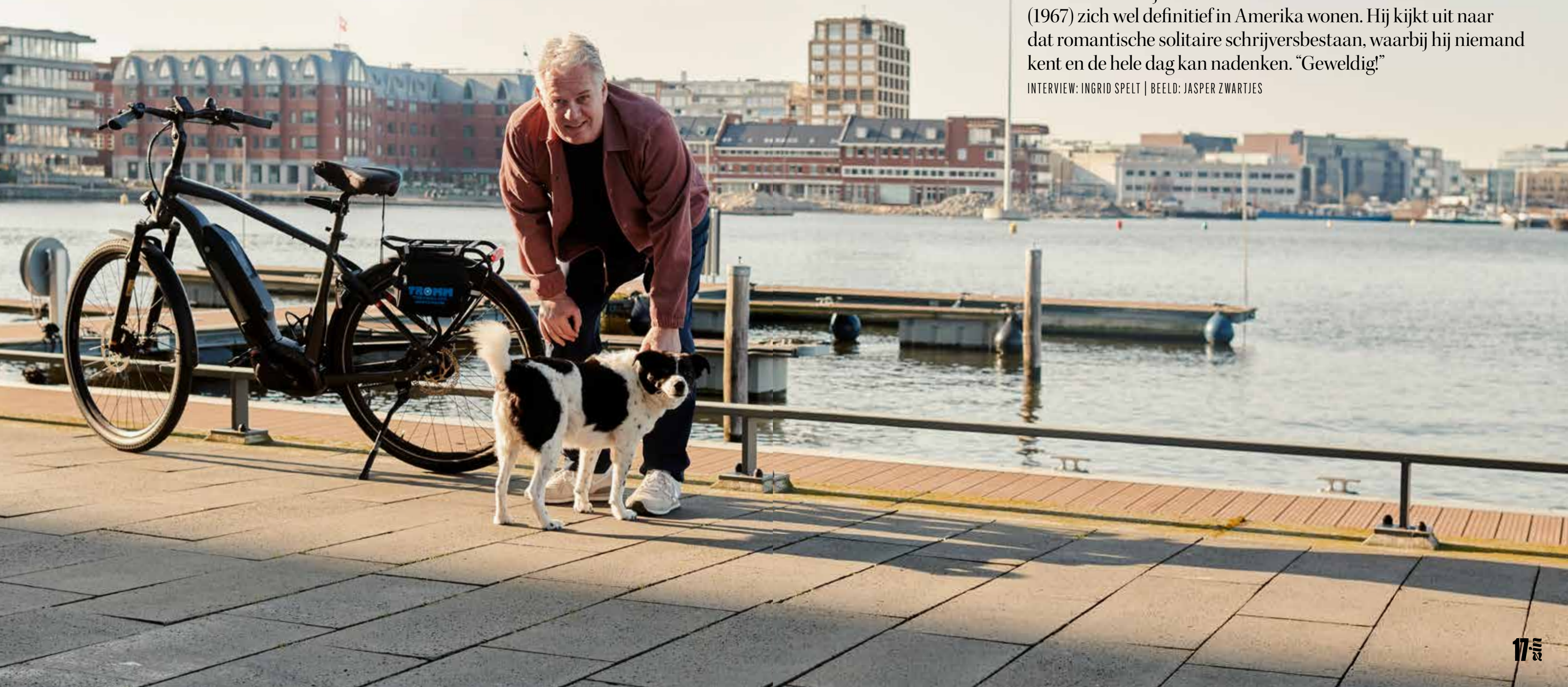

Solitaire

Thomas Acda ‘Mijn liedjes therapeutisch? Zo’n onzin!’

Zijn hart fladdert tussen zijn geliefde Amsterdam en New York. Over een aantal jaar ziet cabaretier en acteur Thomas Acda (1967) zich wel definitief in Amerika wonen. Hij kijkt uit naar dat romantische solitaire schrijversbestaan, waarbij hij niemand kent en de hele dag kan nadenken. “Geweldig!”

INTERVIEW: INGRID SPELT | BEELD: JASPER ZWARTJES

Thomas

Thomas slentert in sportkleding met een rugzak over zijn schouder het terras van hotel Pontsteiger op, te midden van een robuuste omgeving in een levendige bouwput. Een halfuur later dan gepland. “Ik had de verandering van locatie te laat gezien.” Zijn thuis is zo’n beetje aan de andere kant van het water, wijst hij aan. Hij woont samen met literair redacteur Esmé Wekker en dochter Lucy (14). Zijn afgestudeerde zoon Finn-Paul (25) uit een eerdere relatie woont bij hem om de hoek. “Voor we beginnen... ‘Waarom is jouw vrouw de leukste?’ Dat soort vrouwen-bladenvragen ga je toch niet stellen? Ik weet nooit zo goed wat ik daarop moet zeggen. Daar zijn liedjes voor. En stiekem denk ik ook: wat gaat jou dat aan...” verklaart hij met wat ongein, ondertussen zijn handen inspecterend op aarde onder zijn nagels. Vanochtend heeft hij zijn vader geholpen in de tuin. De typische vrouwen-vraag slaan we dus maar over. Hoewel Thomas later in het gesprek zal beamen dat Esmé, met wie hij héél romantisch op Schiermonnikoog is getrouwd, in elk geval de allerliefste en knapste is. “Bovendien is ze vergevingsgezind en net als ik geen heilige. Elkaar veranderen? Nou, daar begin ik niet eens aan,” vult hij met een knipoog aan. Ze hebben het fijn samen. Punt.

Fietsen

Zijn blik dwaalt over het water. Een groot deel van het jaar zwemt Thomas regelmatig vanaf huis naar deze plek, tikt de steiger aan en werkt zo per keer veertig minuten aan zijn conditie. “Zwemmen maakt je hoofd ook lekker leeg.” Een goede conditie kan hij wel gebruiken als Thomas in juni als ambassadeur van Stichting ALS Nederland meedoet aan de jaarlijkse Tour du ALS, en samen met honderden anderen de Mont

Ventoux beklimt. Aan fietsen heeft hij, als jongen die in de polder opgroeide en door weer en wind naar school trapte met continue tegenwind, een broertje dood. “Ik ben overstag gegaan omdat ik op een elektrische racefiets die berg op mocht. En ik vind het belangrijk om me in te zetten voor de samenleving. Zo ben ik ook opgevoed. Mijn ouders waren bijvoorbeeld zeer actief in het verenigingsleven. Dat communitygevoel geef ik weer door aan mijn kinderen.” Eenmaal boven aan die top van de Mont Ventoux stroomt de adrenaline door zijn lijf. “Op zo’n moment realiseer ik me dat tachtig procent van wat ik doe niet zo belangrijk is. En al helemaal niet voor een ander. Er zijn veel belangrijker dingen in het leven zoals een goede gezondheid. Om mij draait het allang niet meer. Dat besef komt natuurlijk ook met de jaren.” (Meer over de Tour du ALS en Stichting ALS Nederland in het kader op p. 23.)

Hervonden liefde

Acda en De Munnik. Ze zijn weer samen en staan dit jaar onder meer in de Ziggo Dome. Hun hervonden muzikale liefde beklonken ze twee jaar geleden met de Reünietour. Bij de eerste klanken was je die krantenkoppen uit 2014, ‘Paul de Munnik trekt stekker uit samenwerking met Thomas Acda’, alweer vergeten. De concerten voelden ‘als vroeger’ met nummers als *Het regent zonnestralen* en *Niet of nooit* geweest.

Denk je nog vaak terug aan de mededeling ‘Ik stop met Acda en De Munnik?’

“Nee, maar destijds zat ik wel enigszins verbijs-terd in de auto na Pauls bewuste telefoontje. Hoe dan ook zette die beslissing mijn leven op zijn kop. Ondanks dat ik naast Acda en De Munnik

altijd mijn eigen theater, tv- en filmprojecten heb gedaan. Ook dit jaar staat mijn agenda vol met opnames voor de talentenjacht *Talent unplugged*, de tv-serie *Bij heldere hemel*, over de vuurwerk-ramp in Enschede, ik draai een speelfilm en ik schrijf aan mijn derde boek. Genoeg te doen dus. Maar als er na twintig jaar opeens geen duo meer is, je avond aan avond samen in het theater staat, moet je toch wel even schakelen. Paul en ik deelden niet alleen een carrière, maar ook lief en leed. Ik begreep zijn keuze uiteindelijk wel.”

Thomas leerde Paul de Munnik kennen tijdens de audities voor de Amsterdamse Kleinkunst-academie. De studenten, grote Crosby, Stills & Nash-fans, bleken al snel hét perfecte duo met stemmen die uitzonderlijk mooi kleuren. In hun creativiteit vullen ze elkaar aan. Ze studeerden af met een prijswinnende productie. “Paul wist vanaf het eerste moment dat er een grote muzikale vriendschap tussen ons zou ontstaan. Dat schreef hij destijds ook naar zijn ouders. Dertig jaar later moet ik dat nog steeds horen. Paul is mijn beste publiek. Hij kan gul om mij lachen en als iets niet goed is, laat hij het ook weten. Het is fijn om weer samen liedjes te kunnen maken. We hebben laatst een nummer opgenomen voor de serie *Bennie* van Barry Atsma, gebaseerd op zijn overleden broertje met downsyndroom. Tijdens het maakproces stuwen we elkaar naar het beste resultaat. Ik ben niet snel tevreden.”

Ben je zo lastig?

“Voor mezelf wel. De mensen die mij kennen vinden mij duidelijk en helder, en helemaal niet moeilijk. Of denk jij van wel? (Lachend) Hoewel mijn ex, mijn jeugdliefde, zal zeggen dat ik lastig was om mee samen te leven...” ►

‘Paul en ik deelden niet alleen een carrière maar ook lief en leed’

CV

1967 Geboren in Amsterdam

1979 RSG Scholengemeenschap in Purmerend

1988 Toneelschool

1989 Kleinkunstacademie A'dam

1993 Won met Paul de Munnik de Pisuissseprijs voor hun afstudeer-productie en de Wim Sonneveld-prijs voor programma *Zitten voor de blues deel III*. Band Herman & ik

1996 Theatershow *Zwerf'On* met Paul de Munnik

1996 Teamcaptain *Dit was het nieuws*

1997 Speelfilm *All stars*

1998 Theatershow *Op voorraad, Acda en De Munnik*. Speelfilms *Fl. 19,99* en *Madelief, krassen in het tafelblad*

1998 - 1999 Theatershow *Life is what happens to you while you're busy making other plans – John Lennon, Deel II, Acda en De Munnik*

1999 Speelfilm *Missing link*, tv-serie *All stars*

2000 Speelfilm *Lek*

2000 - 2001 Theatershow *It's only cabaret but I like it, Deel III, Acda en De Munnik*

2002 Theatershow *Trilogie, Acda en De Munnik*

2003 Theatershow *Groeten uit het maaiveld, Acda en De Munnik*

2004 Speelfilm *In Oranje*, theatershow *Work in progress, Acda en De Munnik*

2004 - 2005 Theatershow *Ren Lenny Ren, Acda en De Munnik*

2006 Theatershow *Op voorraad III: jaren ver van hier, Acda en De Munnik*

2007 Speelfilms *Alles is liefde* en *De scheepsjongens van Bontekoe*

2007 - 2009 Theatershow *Acda en De Munnik spelen*

2008 Ontvangt een Rembrandt voor zijn rol in *Alles is liefde*

2009 Speelfilm *Lover or loser*

2010 Theatershow *Ode, Acda en De Munnik*, speelfilm *Vonk* en tv-serie *Penoza*

2010 - 2013 Tv-serie *Flikken Maastricht*

2011 Theatershow *Ode II, Acda en De Munnik*, film *All stars 2: old stars*
2011 - 2014 Panellid *Dit was het nieuws*

2013 Speelfilm *Chez nous*

2012 - 2013 Theatershow *'t Heerst, Acda & De Munnik*

2014 Speelfilm *Wonderbroeders*

2014 - 2015 Tv-serie *Bureau Raampoort*

2014 - 2018 Tv-serie *Jeuk*

2014 *Naam*, afscheidstournee Acda en De Munnik

2015 Wordt samen met Paul de Munnik benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau en ontvangt de Andreaspenning van de stad Amsterdam. Debuutroman *Onderweg met roadie* komt uit.

2016 Speelfilm *De zevende hemel*, regiedebuut tv-film *Fake*

2017 Telefilm *Roodkapje: een modern sprookje*, speelfilm *Pestkop*

2017-2018 Musical *Fiddler on the roof*

2018 Soloprogramma *Motel*

2020 - heden Tv-serie *All stars en zonen*, tv-serie *Klem*, roman *Scenario*

2021 - heden Single *Als ik je weer zie* met Maan, Thyphoon en De Munnik. Neemt deel aan de gelegenheds-formatie *The Streamers*

2022 Speelfilm *Ome Cor*

2023 Acda en De Munnik treden weer samen op, tournee *Reünie*

2024 Ontvangt de Lennaert Nijgh Prijs

2025 Coach in *Talent unplugged*, tv-serie *Bij heldere hemel, Concert at sea* (juni), Acda en De Munnik in Ziggo Dome (oktober)

Cd van jou, cd van mij? Cd van ons allebei...

Zo hebben jullie ook gezeten?

“Driekwart van mijn liedjes gaat over mijn jeugd-liefde, de moeder van mijn zoon. Als dat altijd een gelukkige relatie was geweest, had ik geen carrière gehad. Bob Dylan zei het al: ‘Je schrijft nooit een goed lied als je gelukkig bent.’ Overigens hebben we goed contact en nemen we elkaar niks kwalijk. ‘De zin van het leven is het zo leuk mogelijk hebben zonder dat je anderen lastig valt,’ is een uitspraak van Jerry Seinfeld. Ik probeer daarnaar te leven. Of mijn liedjes therapeutisch zijn? Nee joh, dat is zo’n onzin.”

Kun je tegen kritiek?

“Jawel! Jacques d’Ancona schreef eens over een voorstelling van Acda en De Munnik: ‘Een mis-kleun van allure.’ Een dag later kwam ik hem tegen en beaamde ik dat hij een punt had.”

Terug naar Paul. Hapte je gelijk toe om opnieuw samen te werken?

“Nee. Met de gelegenhedsformatie The Streamers, bestaande uit meerdere Nederlandse artiesten, stonden we tijdens de lockdowns in een leeg Ahoy voor de opnames van een livestream. Met Maan en Typhoon hadden Paul en ik eerder de corona-single *Als ik je weer zie* opgenomen. We speelden wat oude nummers van Acda en De Munnik om de tijd te doden. En dat moment voelde als vanouds met zoveel lol. Na de breuk bleven we wel vrienden, maar als je niet meer samenwerkt, zie je elkaar toch minder en verwatert een vriendschap. In Ahoy was ik om.”

Blijf je alles aanpakken?

“Tegen mijn boekhouder heb ik gezegd dat ik rond mijn 61ste alleen nog maar wil schrijven. Als het kan samen met Esmé in New York. Hoewel mijn dochter ook van plan is om daar te gaan studeren. Ze wil regisseur worden. En als student zit je natuurlijk liever op jezelf. Ach, New York is wat dat betreft groot genoeg, gaat ze maar in Brooklyn een kamer huren. Ik wil alleen mijn vader niet achterlaten in Nederland. Hij is negentig en staat nog actief in het leven. Hij komt naar al mijn

optredens. Ik kijk uit naar de rust van het alleen maar hoeven schrijven. Als ik daar ben sta ik om half vijf ’s ochtends op, en haal ik een bagel met *cream cheese* en een goede koffie. Om zeven uur heb ik mijn tekst al af, en moet mijn dag nog beginnen. Geweldig. Het is prettig om in New York over straat te lopen. Ik ken er ‘niemand’ en kan de hele dag nadenken. Zo vond ik de rust in de coronaperiode ook een zegen. Elke ochtend haalde ik met mijn dochter een kopje koffie met een croissantje en namen we bij het Paleis van Justitie de dag door. Erna hielp mijn vrouw haar met schoolwerk, tot zij naar haar werk moest en het stokje weer aan mij doorgaf. Die rust en het niets moeten, deden me goed. In die periode ben ik weer meer gaan lezen. Nu begin ik de dag steevast met een boek, een moment voor mezelf. Tot tien uur ben ik niet bereikbaar en helemaal afgezonderd van de wereld.”

En je zoon, ga je hem niet missen in Amerika?

“Vast wel. Maar die zit echt niet meer op mij te wachten; volwassen kinderen slaan hun vleugels uit. Regelmatig loop ik nu bij hem binnen met ‘Heb je koffie’ en een nieuw liedje. Dan gaat hij als afgestudeerd producer en composer aan de slag op zijn mengtafel. Hoef ik zelf niet te kloten met al die apparatuur. Ik ben hélemaal niet handig.”

‘Ik vind het leuk dat mijn vader mij af en toe nodig heeft’

Zie je niet op tegen de cultuur onder Trump?

“Jawel. Ik twijfel oprecht over mijn wens om rond mijn 61ste naar Amerika te gaan. Misschien moet ik nog wat langer wachten.”

Thomas groeide op in een levendig, sociaal en politiek betrokken gezin met twee broers in het Noord-Hollandse De Rijp. Zijn moeder werd ziek en is behandeld aan diverse vormen van kanker. “Na haar dood heb ik haar niet vaak gemist, omdat ik mijn moeder haar rust gunde. Ze was doodmoe en op. Toen mijn dochter Lucy geboren werd, heb ik haar kunnen laten zien in het ziekenhuis waar mijn moeder op dat moment behandeld werd. Ze was zó blij met haar kleindochter en sprak de wens uit dat ze Lucy tien wilde zien worden. Dat is helaas niet gelukt.” ►

‘Als ik de les word gelezen, geef ik *lik op stuk*’

“Kunnen we even wisselen van plek? Ik voel dat ik een kleur krijg van de zon en heb zo nog een fotosessie. Hier, zet jij mijn pet maar op.”

Broer Bart overleed onverwachts op zijn 30ste aan een onontdekte erfelijke hartaandoening. “Als ouders je kind verliezen, dat is het ergste wat je kan overkomen. Dat heb ik niet alleen thuis gezien, maar ook bij mijn vrijwilligerswerk voor Make-a-wish. Een kind hoort zijn ouders te overleven. Bart is wel dood, maar niet weg: herinneringen houden hem levend. Op zijn begrafenis waren al mijn vrienden. Paul repeteerde *Father and son* van Cat Stevens, mijn broers lievelingslied, in een nog lege kerk. En mijn vader zegt ironisch: ‘Dankuwel, u hoort nog van ons. Is dit de enige keus die we hebben?’ Zelfs op zo’n dag verliest mijn vader zijn humor niet. Terwijl hij op was van verdriet. Die humor heb ik van hem.”

Hoe is de band met je vader?

“Ik heb een hechte relatie met hem en vind het leuk dat hij mij af en toe nodig heeft. Ik ben graag bij mijn vader. Soms rijdt ik hem naar de zus van mijn moeder en breng ik een uur door met een clubje bejaarden. Er komen altijd foto’s op tafel en ik eet de appeltaart die mijn moeder zo goed kon maken. Dat zijn heel waardevolle uren.”

Je komt uit een democratisch nest. Hoe heeft dat je gevormd?

“Dat ik sowieso geëngageerd in de samenleving sta. Ik ben nog van de generatie PvdA, maar samen met GroenLinks is dat zo’n slappe hap. Die politici hebben onze kinderen hopeloos in de studieschuld geholpen. Daarom stem ik op Volt Nederland. Het zou goed zijn als de jongere generaties op een dag zeggen tegen ons ouderen:

10X

Altijd in de koelkast:
“Oude kaas”

Altijd bij je:
“Telefoon”

Trots op:
“Kinderen”

Hekel aan:
“Luiheid”

Groot voorbeeld:
“Vader”

Lekker nummer:
“*Judy blue eyes* van Crosby, Stills & Nash”

Boek op nachtkastje:
“*De betovering van de ondergang. Wat Pompeii ons vertelt* van Gabriel Zuchtriegel”

Onweerstaanbaar:
“Hoestmelange”

Ontspannen met:
“Vrienden en familie aan tafel”

Levensmotto:
“Er zijn twee soorten mensen: blijf er bij weg”

‘Jullie mogen niet meer meedoen in het te maken beleid.’ De oudere generaties bepalen nog te veel hoe de wereld van vandaag en morgen eruitziet. En die zijn straks allemaal dood. Ik maak me zeker zorgen over het milieu en oorlogen als ik aan de toekomst van mijn kinderen denk. Maar als machtige mannetjes dit zo willen, en kolenmijn na kolenmijn heropenen, weet ik niet zo goed wat ik nog moet doen. Zoveel invloed heb je als individu niet. Dus maak ik me grotere zorgen of mijn kinderen genoeg weerbaar zullen zijn.”

Je kunt iets minder naar New York vliegen misschien?

“Niet vliegen is niet de enige manier om bij te dragen aan een betere wereld. Ik hou niet eens van vliegen. Op het moment dat er een trein is naar NYC, ben ik de eerste die erin zit. Ik houd op andere manieren rekening met mijn ecologische voetafdruk. Mijn huis is van het gas af, ik rijd elektrisch en ik eet weinig vlees.”

Je houdt van politiek. Heb je weleens overwogen om de politiek in te gaan?

“Nee. Daar begin ik absoluut niet aan, omdat ik dezelfde fout zou maken als Zelensky bij Trump deed. Als ik de les word gelezen, geef ik lik op stuk. En dan ben je terug bij af. Ik ben niet slim genoeg om het politieke spel mee te spelen. Ik kan wel subtiel zijn als ik mijn gedachten in een lied verwoord. Verpozing is mijn vak. Als alles in de fik staat, wil je hopelijk een liedje van mij horen. En denk je: het valt toch wel mee...”

Ben je zo’n romanticus?

“Het is niet iets wat ik op een T-shirt zou zetten, maar ‘wat ben jij een romanticus’ krijg ik wel regelmatig te horen. Ja, dat zie ik zeker als een mooi compliment.” ■

THOMAS & TOUR DU ALS

Thomas Acda beklimt als ambassadeur van Stichting ALS Nederland met honderden deelnemers en patiënten op 12 juni met het team van oud-arts in opleiding Marieke Bakker, die zelf ALS heeft, de Mont Ventoux. Tijdens de klim rouleren alle fietsers in het duwen van Marieke, ook Thomas draagt hieraan bij. Verder zet hij zich het hele jaar belangeloos in voor het bij een brede doelgroep onder de aandacht brengen van de strijd tegen deze dodelijke zenuw- en spierziekte. Nederland telt zo’n 1.500 mensen met ALS, of de aanverwante ziekten PSMA en PLS. Ieder jaar komen er vijf-honderd nieuwe patiënten bij en komt een even groot aantal te overlijden. Met mede-ambassadeur René Froger schreef Thomas het Tour du ALS-lijflied *Vier het leven. Tourduals.nl*

Edwin Sonneveld